

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ PENTRU CICLUL INFERIOR AL LICEULUI

BIBLIE
(curriculum diferențiat)

CLASELE A IX-A – A X-A

Filiera vocațională
Profil teologic (cultul romano-catolic de limbă română)

Aprobat prin ordinul ministrului

Nr. 5705/ 21.11.2006

NOTA DE FUNDAMENTARE

privind elaborarea programelor școlare pentru clasele a IX-a și a X-a

Programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a, documente reglatoare componente ale curriculumului național au fost elaborate în conformitate cu:

- asumarea de către România a *Planului detaliat de lucru asupra obiectivelor sistemelor educaționale și de formare profesională din Europa*, ratificat de Consiliul European de la Barcelona, în 2002, și a *Declarației miniștrilor europeni ai educației și formării profesionale și a Comisiei Europene cu privire la consolidarea cooperării europene în formarea profesională – „Declarația de la Copenhaga”*, convenită la Copenhaga în 2002;
- obiectivele actuale ale reformei învățământului din România vizând finalitățile, curriculumul și structura învățământului obligatoriu stabilite în conformitate cu prevederile Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale Legii nr. 268/2003 pentru modificarea Legii învățământului nr. 84/1995;
- nevoia de adaptare a curriculumului național la schimbările din structura învățământului preuniversitar: apartenența claselor a IX-a și a X-a deopotrivă la învățământul obligatoriu și la cel liceal;
- valorificarea experienței pozitive privind proiectarea curriculumului pentru învățământul liceal pornind de la competențe ca achiziții finale al învățării, prin care se asigură trecerea de la cunoaștere la acțiune în formarea elevilor;
- rolul și statutul disciplinelor școlare, stabilite în planurile cadru de învățământ aprobate prin ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 5723/ 23.12.2003.

Structurarea noilor planuri cadru de învățământ pentru clasele a IX-a și a X-a pe componentele **trunchi comun și curriculum diferențiat** determină organizarea, la nivelul programei școlare, a ofertei educaționale centrale în competențe și conținuturi ale învățării prezentate distinct, pentru fiecare dintre aceste componente.

În aceste condiții, noile programe școlare pentru clasele a IX-a – a X-a au următoarea structură:

- **Notă de fundamentare**, elaborată în scopul prezentării relației dintre programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a și documentele de politică educațională și curriculară pe care acestea se fundamentează;
- **Notă de prezentare**, în care se detaliază rolul disciplinei de învățământ și statutul specific al acesteia în cadrul curriculumului național, precum și contribuția disciplinei de învățământ la cele opt domenii de competențe cheie stabilite la nivel european;
- **Competențe generale**, cu un nivel accentuat de complexitate, definite pe o disciplină de învățământ sau, după caz, pe o categorie de discipline de învățământ, pentru a evidenția achizițiile finale de învățare ale elevilor la sfârșitul învățământului obligatoriu și/sau pentru a orienta pregătirea de specialitate a acestora;
- **Valori și atitudini**, finalități de natură axiologică, urmărite prin studiul disciplinei, definite pentru învățământul liceal;
- **Competențe specifice – conținuturi**, nucleul funcțional al programei școlare, definit pentru fiecare an de studiu;
- **Sugestii metodologice**, elaborate pentru a orienta proiectarea demersului didactic adecvat competențelor, valorilor și atitudinilor prevăzute în programele școlare.

NOTA DE PREZENTARE

Disciplina **Biblie** se studiază în cadrul curriculumului diferențiat pentru clasele a IX-a și a X-a, ciclul inferior al liceului, filiera vocațională, profil teologic (cultul romano-catolic de limbă română), fiindu-i alocate câte 2 ore/săptămână pentru fiecare din cei doi ani de studiu.

Alături de studiul celorlalte discipline teologice, studierea disciplinei de învățământ **Biblie** vizează formarea de competențe, valori și atitudini care să contribuie atât la dezvoltarea personalității elevului, în concordanță cu valorile creștine, cât și la formarea profilului spiritual al acestuia.

Biblia este documentul religios fundamental al creștinismului. În raport cu celelalte discipline teologice, Biblia trebuie considerată documentul de bază pe care acestea își construiesc identitatea. Ea trebuie pusă în relație atât cu istoria post-biblică, precum și cu experiențele umane fundamentale. Prezentul curriculum încearcă să țină seama de această perspectivă în abordarea studiului Bibliei. Totodată, în cei patru ani de liceu, s-a avut în vedere ca elevii să cunoască toate cărțile Bibliei și principalele teme necesare pentru înțelegerea globală a Bibliei.

Elaborarea programei școlare pentru disciplina de învățământ **Biblie** a avut în vedere exigențele impuse de reforma curriculară din învățământul preuniversitar. Stabilirea competențelor și selectarea conținuturilor au fost realizate respectând principiile relevanței, accesibilității și transmiterii sistematizate a cunoștințelor. Repartizarea temelor pe cei doi ani de studiu a urmărit atât logica metodico-didactică a organizării unui curriculum bine articulat, cât și logica internă a domeniului de studiu.

Programa școlară de **Biblie** este structurată pe următoarele componente:

- competențe generale, reprezentând ansambluri structurate de cunoștințe și deprinderi care se formează pe întreaga durată a ciclului inferior al liceului;
- valori și atitudini promovate, prin învățarea disciplinei, pe întreg parcursul ciclului inferior al liceului;
- competențe specifice (derivate din competențele generale) asociate conținuturi ale învățării – prezentate distinct – pentru clasa a IX-a și pentru clasa a X-a;
- lista unităților de conținut, specificată distinct – pentru clasa a IX-a și pentru clasa a X-a;
- sugestii metodologice;
- recomandări bibliografice pentru lectura suplimentară.

COMPETENȚE GENERALE

1. Definirea noțiunilor de bază cu privire la Biblie, ca document fundamental al Revelației
2. Interpretarea unor evenimente biblice, urmărind consecințele acestora pentru viața de credință
3. Analizarea răspunsului pe care Biblia îl oferă principalelor întrebări existențiale ale omului
4. Descrierea unor fapte, fenomene și situații actuale prin raportarea la mesajul biblic
5. Utilizarea corectă și adecvată a textului și a limbajului biblic în diferite contexte

VALORI ȘI ATITUDINI

- Cultivarea atitudinii de venerare a Bibliei, Cuvântul lui Dumnezeu adresat oamenilor
- Dezvoltarea interesului față de întreaga istorie biblică
- Dezvoltarea valorilor ce izvorăsc din textul revelat (spirit de iubire, respect, solidaritate, demnitate, slujire, libertate)
- Asumarea conștientă a răspunsului omului la Revelația lui Dumnezeu (rugăciune, recunoștință, bucurie, convertire)
- Cultivarea spiritului de încredere în Providența divină și acceptarea planului lui Dumnezeu

CLASA A IX-A
COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Definirea noțiunilor de bază cu privire la Biblie, ca document fundamental al Revelației

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Definirea terminologiei biblice referitoare la studiul Sfintei Scripturi	- Biblia (prezentare generală) - Inspirația Sfintei Scripturi - Canonul și împărțirea Sfintei Scripturi - Istoria redactării textului Sfintei Scripturi și citirea textului sacru - Textul original și traducerea Sfintei Scripturi - Contextul istorico-geografic al Sfintei Scripturi
1.2. Identificarea elementelor fundamentale ale redactării textului sacru	- Izvoare redacționale
1.3. Prezentarea principalelor cărți ale Vechiului Testament	- Pentateuh (prezentare generală) - Cartea Genezei (prezentare generală) - Cartea Exodului (prezentare generală) - Cartea Leviticului (prezentare generală) - Cartea Numerilor (prezentare generală) - Cartea Deuteronomului (prezentare generală)

2. Interpretarea unor evenimente biblice, urmărind consecințele acestora pentru viața de credință

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Analizarea marilor evenimente care stau la originea poporului ales	- Istoria patriarhilor (Gen. 12-50) - Marile epoci ale istoriei biblice
2.2. Interpretarea principalelor teme biblice din Pentateuh	- Tema exodului - Tema legământului - Tema deșertului - Reînnoirea Legământului

3. Analizarea răspunsului pe care Biblia îl oferă principalelor întrebări existențiale ale omului

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Interpretarea modului în care Biblia răspunde întrebărilor existențiale ale omului	- Imnul creației (Gen. 1-11)
3.2. Exemplificarea modalităților prin care Dumnezeu era prezent în viața poporului ales	- Cortul Alianței

4. Descrierea unor fapte, fenomene și situații actuale prin raportarea la mesajul biblic

Competențe specifice	Conținuturi
4.1. Caracterizarea unor realități ecleziastice actuale, din perspectiva învățăturilor din Vechiul Testament	- Sărbătorile, preoția, jertfele Vechii Alianțe - Shema Israel

5. Utilizarea corectă și adecvată a textului și a mesajului biblic în diferite contexte

Competențe specifice	Conținuturi
5.1. Aplicarea adecvată a învățăturilor Sfintei Scripturi în viața de credință	- Sfânta Scriptură în viața Bisericii - Interpretarea și sensurile Sfintei Scripturi
5.2. Utilizarea corectă a textului veterotestamentar în interpretarea Noului Testament	- Imagini mesianice întâlnite în Pentateuh

LISTA UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

Introducere

- Prezentarea generală a Bibliei
- Contextul istorico-geografic al Sfintei Scripturi
- Istoria redactării textului Sfintei Scripturi și citirea textului sacru
- Textul original și traducerea Sfintei Scripturi
- Inspirația Sfintei Scripturi
- Interpretarea și sensurile Sfintei Scripturi
- Canonul și împărțirea Sfintei Scripturi
- Marile epoci ale istoriei biblice
- Sfânta Scriptură în viața Bisericii

Pentateuhul

- Prezentare generală
- Izvoare redacționale
- Cartea Genezei (prezentare generală)
 - Imnul creației (Gen. 1-11)
 - Istoria patriarhilor (Gen. 12-50)
- Cartea Exodului (prezentare generală)
 - Chemarea lui Moise
 - Tema exodului
 - Tema legământului
 - Decalogul
 - Cortul Alianței
- Cartea Leviticului (prezentare generală)
 - Sărbătorile, preoția, jertfele Vechii Alianțe
- Cartea Numerilor (prezentare generală)
 - Tema deșertului
- Cartea Deuteronomului (prezentare generală)
 - Reînnoirea Legământului
 - Shema Israel
 - Imagini mesianice întâlnite în Pentateuh

CLASA A X-A

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Definirea noțiunilor de bază cu privire la Biblie, ca document fundamental al Revelației

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Sintetizarea elementelor constitutive ale istoriei și spiritualității lui Israel	- Cărțile istorice (prezentare generală) - Cărțile sapiențiale (prezentare generală)
1.2. Identificarea termenilor biblici ce caracterizează perioada regalității	- Cărțile lui Samuel (prezentare generală) - Cărțile Regilor (prezentare generală) - Cărțile Cronicilor (prezentare generală)

2. Interpretarea unor evenimente biblice, urmărind consecințele acestora pentru viața de credință

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Descrierea templului din Vechiul Testament ca imagine a lăcașului de cult creștin	- Solomon, regele înțelept (2Rg., 2Cr.) - Construirea și sfințirea Templului din Ierusalim - Istoria Regatului de Sud: Iosia, reforma religioasă - Rezidirea Templului din Ierusalim - Cartea întâi a Macabeilor (prezentare generală) - Cartea a doua a Macabeilor (prezentare generală)
2.2. Analizarea prăbușirii poporului ales ca simbol a căderii noastre în păcat	- Declinul regalității: despărțirea în regate - Căderea Regatului de Nord (721 î.C) - Căderea Regatului de Sud: dărâmarea Ierusalimului și începutul robiei din Babilon

3. Analizarea răspunsului pe care Biblia îl oferă principalelor întrebări existențiale ale omului

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Identificarea, pe baza analizei textului biblic, a unor răspunsuri pe care le oferă Biblia cu privire la viața aceasta și la viața viitoare	- Suferința celui drept - Cartea Proverbelor (prezentare generală) - Cartea Ecclesiastului/Qohelet (prezentare generală) - Cartea Înțelepciunii (prezentare generală) - Cartea Ecclesiasticului/Ben Sirah (prezentare generală) - Cartea lui Tobia (prezentare generală) - Învierea morților (în cărțile 1-2 Mac.) - Cartea lui Iob (prezentare generală) - Cartea Psalmilor (prezentare generală)

4. Descrierea unor fapte, fenomene și situații actuale prin raportarea la mesajul biblic

Competențe specifice	Conținuturi
4.1. Analizarea modului în care Dumnezeu acționează în istorie, prin intermediul unor persoane	- Cartea Iuditei (prezentare generală) - Cartea Esterei (prezentare generală) - Cartea lui Ezdra (prezentare generală) - Cartea lui Nehemia (prezentare generală) - Profeți nescritori din Regatul de Nord: Ilie și Eliseu - Judecători reprezentativi: Ghedeon, Debora, Samson - Cartea lui Rut (prezentare generală) - Ultimul judecător, primul profet - Începutul regalității: Saul - David, apogeul regalității în Israel - David, personalitate complexă - Cartea lui Iosua (prezentare generală) - Cartea Judecătorilor (prezentare generală)

Competențe specifice	Conținuturi
4.2. Analizarea modului în care Dumnezeu acționează în istorie, prin intermediul unor evenimente	<ul style="list-style-type: none"> - Sfârșitul exilului babilonian și începutul întoarcerii în Canaan - Rezidirea cetății Ierusalimului - Cucerirea și împărțirea Canaanului

5. Utilizarea corectă și adecvată a textului și a mesajului biblic în diferite contexte

Competențe specifice	Conținuturi
5.1. Analiza unor situații de viață prezentate în textul biblic	<ul style="list-style-type: none"> - Psalmii mesianici - Cartea Cântarea Cântărilor (prezentare generală)
5.2. Evaluarea unor experiențe din viața reală a elevilor, din perspectiva textului biblic	<ul style="list-style-type: none"> - Reînnoirea Legământului: Iosue 24 - Prietenia lui David cu Ionatan

LISTA UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

Cărțile istorice

- Prezentare generală
- Cartea lui Iosua (prezentare generală)
 - Cucerirea și împărțirea Canaanului
 - Reînnoirea Legământului: Iosue 24
- Cartea Judecătorilor (prezentare generală)
 - Judecători reprezentativi: Ghedeon, Debora, Samson
- Cartea lui Rut (prezentare generală)
- Cărțile lui Samuel (prezentare generală)
 - Ultimul judecător, primul profet
 - Începutul regalității: Saul
 - Prietenia lui David cu Ionatan
 - David, apogeul regalității în Israel
 - David, personalitate complexă (1-2 Sam., 1 Rg., 1 Cr.)
- Cărțile Regilor (prezentare generală)
 - Solomon, regele înțelept (2Rg, 2Cr)
 - Construirea și sfințirea Templului din Ierusalim
 - Declinul regalității: despărțirea în regate
 - Profeți nescritori din Regatul de Nord: Ilie și Eliseu
 - Căderea Regatului de Nord (721 î.C.)
 - Istoria Regatului de Sud: Iosia, reforma religioasă
 - Căderea Regatului de Sud: dărâmarea Ierusalimului și începutul robiei din Babilon
- Cărțile Cronicilor (prezentare generală)
- Cartea lui Ezdra (prezentare generală)
 - Sfârșitul exilului babilonian și începutul întoarcerii în Canaan
 - Rezidirea Templului din Ierusalim
- Cartea lui Nehemia (prezentare generală)
 - Rezidirea cetății Ierusalimului
- Cartea lui Tobia (prezentare generală)
- Cartea Iuditei (prezentare generală)
- Cartea Esterei (prezentare generală)
- Cartea întâi a Macabeilor (prezentare generală)
- Cartea a doua a Macabeilor (prezentare generală)
- Învierea morților (în cărțile 1-2 Mac.)

Cărțile sapiențiale

- Prezentare generală
- Cartea lui Iob (prezentare generală)
 - Suferința celui drept
- Cartea Psalmilor (prezentare generală)
 - Psalmii mesianici
- Cartea Proverbelor (prezentare generală)
- Cartea Eccleziastului/Qohelet (prezentare generală)
- Cartea Cântarea Cântărilor (prezentare generală)
- Cartea Înțelepciunii (prezentare generală)
- Cartea Eccleziasticului/Ben Sirah (prezentare generală)

SUGESTII METODOLOGICE

Programa școlară pentru disciplina **Biblie**, pentru clasele a IX-a și a X-a, filiera vocațională, profil teologic (cultul romano-catolic de limbă română) a urmărit deplasarea accentului de pe conținuturi pe competențe, asigurându-se astfel o perspectivă nouă asupra domeniului teologic și asupra demersului didactic. Competențele specifice au fost corelate cu unitățile de conținut, avându-se în vedere posibilitatea ca o competență specifică să poată fi realizată prin una sau prin mai multe unități de conținut.

Modul în care este concepută această programă răspunde mai întâi de toate necesității familiarizării elevilor cu noțiunile de bază referitoare la Sfânta Scriptură, ca document fundamental al Revelației divine, precum și necesității cunoașterii și interpretării corecte a evenimentelor biblice, urmărind consecințele acestora pentru viața proprie de credință.

Una dintre finalitățile importante ale studierii Bibliei în școală este familiarizarea tinerilor cu textul Scripturii. Pentru aceasta, o parte importantă a procesului didactic va fi alocată lecturii biblice și interpretării textului în lumina învățaturii Bisericii.

Conceptul cheie care trebuie să stea în atenția profesorului este cel de multi-perspectivitate, însemnând un mod de a gândi, de a selecta, de a examina și de a utiliza dovezi provenind din diferite surse pentru a interpreta corect textul biblic. Un demers didactic focalizat pe înțelegerea multi-perspectivității înseamnă a-i ajuta pe elevi să înțeleagă diferite fapte, procese și evenimente de istorie vetero-testamentară.

Activitățile propuse trebuie să antreneze în egală măsură ambii parteneri ai procesului educațional: elevul și profesorul. Profesorului îi revine rolul de călăuză în înțelegerea și interpretarea diferitelor izvoare și evenimente biblice, ajutându-l pe elev în descoperirea misterului revelat și în relaționarea mesajului Scripturii cu trăirea de credință a fiecăruia. Rolul elevului este de a învăța prin cooperare, de a învăța în contexte formale și non-formale. Se va pune accent pe flexibilitatea și transferul învățării la o varietate de niveluri: de la un set de concepte la altul, de la o disciplină la alta, din cadrul școlii în viața personală etc.

În parcurgerea temelor prevăzute de programa școlară se va apela la îmbinarea metodelor didactice tradiționale (expunerea, prelegerea, explicația, exercițiul) cu metodele moderne (studiul de caz, dezbateră, procesul literar, dramatizarea etc.). Totodată, utilizarea investigației ca demers didactic favorizează exersarea tehnicilor de muncă intelectuală și metoda învățării prin descoperire, coroborarea izvoarelor istorice și interpretarea lor, cultivarea interesului pentru cercetare etc. Integrarea noilor tehnologii informatice în procesul de predare-învățare (inclusiv utilizarea prezentărilor PowerPoint de către profesor sau elevi, utilizarea și analiza informațiilor preluate de pe Internet etc) devine esențială, în condițiile multiplicării surselor de informare și de comunicare. Utilizarea surselor istorice în predarea Bibliei trebuie să se afle permanent în atenția profesorului.

Formarea competențelor legate de analiza surselor istorice este un obiectiv de predare-învățare important, dat fiind faptul că valoarea surselor pentru interpretarea istoriei biblice este foarte diferită, iar instrumentele de analiză ale diferitelor surse sunt foarte diverse. Din această perspectivă, strategiile didactice focalizate pe utilizarea surselor istorice trebuie să ia în considerare elemente precum categoria formală de sursă, categoria cronologică, utilizarea surselor în atingerea obiectivelor de predare.

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Aceasta trebuie să se realizeze ca evaluare continuă, formativă. Alături de formele clasice de evaluare, se recomandă utilizarea unor instrumente complementare de evaluare, precum: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, observarea sistematică a activității, a comportamentului și a atitudinii elevilor la orele de Biblie.

RECOMANDĂRI BIBLIOGRAFICE PENTRU LECTURA SUPLIMENTARĂ

1. *** *Biblia Sacra Vulgata*, Stuttgart, 1994.
2. *** *Septuaginta*, Stuttgart, 1935.
3. *** *La Bible* (TOB), traduction oecumenique, Paris, 1989.
4. *** *La Bible de Jerusalem* (CERF), Paris, 1986.
5. *** *Biblia sau Sfânta Scriptură* (trad. rom.), București, 1991.
6. *** *Dictionnaire de la Bible*, vol. I-V, Paris, 1926-1991.
7. *** *Dictionnaire d'Archéologie chrétienne et de Liturgie*, vol. I- XXX, Paris, 1907-1953.
8. *** *Dictionnaire de Théologie catholique*, vol. I-XXVI, Paris, 1903-1950.
9. *** *Dicționar biblic*, Ed. Cartea Creștină, Oradea, 1995.
10. *** *Vocabular de Teologie Biblică* (trad. rom.), ARCB 2001.
11. Bagot, J.P., Dubs, J.Cl., *Pour lire la Bible*, Ed. ARCB, 1994 (Traducere în limba română de Tarciziu Șerban, *Cum să citim Biblia*).
12. Charpentier, E., *Pour lire l'Ancien Testament*, Edition du Cerf, Paris, 1994 (Traducere în limba română de Paula Iosif, *Să citim Vechiul Testament*, Ed. ARCB, 1998).
13. Petercă, V., *De la Abraham la Iosua*, Institutul Teologic Romano-Catolic, București, 1996.
14. Sescu, P., *Introducere în Sfânta Scriptură*, Ed. Sapiientia, Iași, 2001.